

Schadevergoedingsfonds: slechts één stap in een lang proces

De **klimaattop COP27 in Sharm-el-Sheikh** is geëindigd met een teleurstellend resultaat over de ambities om uit fossiele brandstoffen te stappen. Enkel steenkool wordt vermeld in het eindakkoord. Een andere beslissing is wat beter nieuws: er komt een **fonds voor klimaatschade** (“loss and damage”).

Kwetsbare en lage-inkomenslanden hebben er al jaren voor gepusht. Voor hen is het dus zeker een opluchting, maar zoals met andere beslissingen en fondsen zijn de problemen daarmee niet opgelost.

De beslissing van Sharm-el-Sheikh is eerder een **belangrijke stap in een voortlopend proces**. Bij het oprichten en implementeren van het nieuwe fonds zouden staten lessen moeten trekken uit de bestaande klimaatfinancieringsfondsen voor de afwijking van en de aanpassing aan de klimaatverandering. Deze zijn natuurlijk goed bedoeld maar hebben een aantal **tekorten**.

Door Charlotte Debeuf, [Katja Biedenkopf](#)

Afrika, Klimaatbeleid, COP27 | 22/11/2022

Een ingekorte versie van deze tekst verscheen als opiniestuk in De Morgen (24/11/2022).

Te weinig geld

Ten eerste hebben de bestaande klimaatfondsen nog altijd een financieel tekort. Het is dus belangrijk om de **voeding van het fonds** te garanderen. Ontwikkelde landen zijn hun **belofte** uit 2009, die ze in 2015 in Parijs herhaalden, om vanaf 2020 100 miljard dollar per jaar aan ontwikkelingslanden te doneren voor klimaatactie **niet nagekomen**. Dit brengt frustratie mee bij de landen in het globale zuiden en voornamelijk een vertrouwensbreuk.

Volgens de [OESO](#) zouden de ontwikkelde landen in 2020 83 miljard dollar gefinancierd hebben, maar Oxfam berekende in een recent [rapport](#) dat slechts minder dan 25 miljard dollar aan steun vrijkwam. Bovendien werd het merendeel in de vorm van **leningen** aangeboden, en niet als giften.

Terwijl landen het nog niet eens zijn over wat precies onder klimaatfinanciering valt, is men het er alleszins over eens dat zelfs de **100 miljard dollar per jaar niet genoeg** zal zijn. De financiering van het nieuwe fonds voor klimaatschade is voorlopig nog onduidelijk, maar riskeert een gelijkaardig lot. Dat kan tot een grotere vertrouwensbreuk en resignatie in kwetsbare en lage-inkomst landen leiden.

Te complex

Ten tweede zijn de **procedures** een pijnpunt. De bestaande financieringsmechanismen (*Green Climate Fund*, *Adaptation Fund* en *Global Environmental Facility*) werden door de Verenigde Naties opgericht om klimaatactie in ontwikkelingslanden te ondersteunen. Nochtans ondervinden lage-inkomenlanden zeer veel **moeilijkheden** met het bekomen van de beschikbare financiering.

De procedures om toegang te krijgen tot projectgelden zijn extreem **complex**, vergen **gedetailleerde data** en studies, wat voor Afrikaanse landen niet alleen zeer tijdsintensief is, meestal hebben ze de nodige gegevens en capaciteit gewoonweg niet. Bovendien is de gebruikte **taal** zeer technisch en kan het proces enkel in het Engels doorlopen worden waardoor Franstalige en Portugees sprekende landen benadeeld worden. De procedures moeten vergemakkelijkt worden en de capaciteit van de landen versterkt. Dit geldt ook voor het nieuwe fonds. Zeker als het over klimaatschade gaat.

Als een overstroming al niet vermeden kan worden, moet het geld om schade aan te pakken tenminste snel kunnen komen en geen 4 jaar op zich laten wachten omwille van complexe procedures.

China

Ten derde bestaat er nog altijd veel onenigheid over welke landen moeten bijdragen aan de fondsen en welke landen ervan gebruik mogen maken. Hoewel China de **tweede grootste economie** ter wereld is, heeft het nog steeds de officiële status van **ontwikkelingsland**. Zeker omdat het meer dan het dubbele aan **koolstofemissies** uitstoot dan de Verenigde Staten, en zo de grootste vervuiler is, vindt de VS dat het tijd wordt dat China bijdraagt aan klimaatfinanciering, net zoals het al decennia actief is in **ontwikkelingssamenwerking** in Afrika.

Uit sommige Afrikaanse landen hoor je deze vraag dan ook. Het voelt voor hen **hypocriet** aan dat China niet wil bijdragen terwijl Afrikaanse landen nog een veel langere weg te gaan hebben. China zelf zegt niet verplicht te zijn bij te dragen. Ze zullen op vrijwillige basis, en niet perse met *cash*, bijdragen aan het nieuwe fonds.

Wat nu?

Een groep van **24 landen** zal vanaf maart 2023 samen komen om vorm te geven aan het fonds voor klimaatschade. Idealiter is dit een goede **mix van hoge- en lage-inkomenslanden** zodat de modaliteiten zeker gebaseerd zijn op de ervaringen van lage-inkomenslanden met de bestaande financieringsmechanismen.

Zo moet het **geld** er simpelweg komen, want niemand heeft iets aan lege beloftes die niet worden nagekomen. In tegendeel. Het niet nakomen van beloftes kan tot een verslechtering van het internationaal proces in het algemeen leiden.

De hele structuur van het Parijsakkoord van 2015 is gebaseerd op klimaatbeloftes die de landen moeten nakomen om het doel van de klimaatopwarming “ruim onder **2 graden** te houden” te bereiken. Bovendien mag het fonds zich niet verliezen in een complex stel van regels, procedures en tijdsintensieve studies.

Het fonds moet ook voor de minst ontwikkelde landen **toegankelijk** zijn zodat het efficiënt de klimaatschade van vandaag kan aanpakken. Geen doekje voor het bloeden, met pijnlijke gevolgen jaren later.

De grootste strijd zal gaan over wie bijdraagt en wie geniet, maar pas wanneer hoge en lage-inkomenslanden de klimaatverandering als een waarachtig **globaal probleem** zullen bekijken waarbij actie in de meest kwetsbare landen een minstens even belangrijk deel van de oplossing is, zal de vertrouwensbreuk hersteld kunnen worden.

Auteurs

Katja Biedenkopf

Professor sustainability politics

Klimaatbeleid, Koolstofbelasting, Emissiehandel, Elektronisch afval

Contact opnemen

Charlotte Debeuf

[Contact opnemen](#)

Deel dit artikel:

Meer artikels over Afrika

Slimheid van onderuit

Een antropologische methode om de inbedding van slimme steden te begrijpen.

[Meer lezen](#) >

[Alle artikels bekijken](#) >

SWAY — Social Sciences for Society

- › [Home](#)
- › [Verhalen](#)
- › [Expertise](#)
- › [Over ons](#)
- › [Contact](#)

Volg de Faculteit Sociale Wetenschappen via

Schrijf je in op onze nieuwsbrief

Je e-mailadres

Inschrijven >